

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

243

Gospodarka lokalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Ryszard Brol
Andrzej Sztando

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Waldemar Budner, Piotr Bury, Janusz Kot, Danuta Stawasz

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com, a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-280-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Andrzej Sztando: Cele, priorytety i zadania w planowaniu strategicznym rozwoju lokalnego.....	13
Anna Beata Kawka: Wydatki inwestycyjne jako instrument rozwoju lokalnego gmin	27
Franciszek Adamczuk: Stymulowanie lokalnej przedsiębiorczości na obszarze pogranicza – aspekty instytucjonalne i organizacyjne	35
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Koncepcja metody oceny założeń lokalnych strategii rozwoju na przykładzie procesu konsultacji społecznych w powiecie wałbrzyskim	46
Małgorzata Rogowska: Uwarunkowania rozwoju lokalnego na przykładzie powiatu kłodzkiego	54
Hanna Adamska: Efekty rozwoju lokalnego gminy Kostomłoty po przystąpieniu do Unii Europejskiej	63
Tomasz Bąk: Wpływ emigrantów na gospodarkę lokalną w powiecie leżajskim	71
Dariusz Głuszczyk: Lokalny rynek pracy – ocena z wykorzystaniem materiałów statystycznych Banku Danych Lokalnych na przykładzie miasta na prawach powiatu Jelenia Góra	82
Andrzej Sobczyk: Ocena potencjału rozwoju lokalnego na przykładzie miasta Szczecina oraz gmin powiatu polickiego.....	94
Stanisław Korenik: Procesy i ograniczenia w rozwoju współczesnych miast ze szczególnym uwzględnieniem metropolii.....	106
Emilia Konopska-Struś: Funkcje rzemiosła w rozwoju miasta na przykładzie Wrocławia	116
Magdalena Kalisiak-Mędelka: Funkcjonowanie jednostek pomocniczych (osiedli) w Łodzi. Analiza wyników badania pilotażowego	126
Edward Wiśniewski: Zastosowanie metod taksonomicznych oraz gier kooperacyjnych w analizie zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego podregionów województwa zachodniopomorskiego.....	134
Marek Kunasz: Regionalne rozgłoszenie radiowe na rynku radiowym w Polsce	144
Ryszard Broł: Układ terytorialny powiatów – propozycje zmian	153
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Wykorzystanie analizy czynnikowej do wielowymiarowej oceny jakości miejskich systemów transportowych na przykładzie miast średniej wielkości w Polsce.....	163

Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Gmina jako kreator i beneficjent wartości nieruchomości	173
Artur Myna: Lokalna infrastruktura techniczna a rozwój budownictwa mieszkaniowego – obszar stykowy miasta i gminy podmiejskiej.....	184
Renata Sosnowska-Noworól: Problemy gospodarki odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi na przykładzie Dolnego Śląska.....	194
Grzegorz Maśloch: Wybrane problemy realizacji inwestycji w jednostkach samorządu terytorialnego przy udziale środków pomocowych Unii Europejskiej	202
Urszula Markowska-Przybyła: Kapitał społeczny w rozwoju regionalnym i lokalnym	212
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Transgraniczne parki narodowe a kapitał społeczny – na przykładzie KPN i KRNP	222
Bożena Kuchmacz: Lokalne grupy działania jako przejaw aktywności kapitału społecznego	229
Marian Oliński: Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi na przykładzie powiatu lidzbarskiego	238
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Instytucjonalne formy współpracy samorządów terytorialnych na przykładzie jeleniogórskiego zespołu miejskiego.....	249
Jacek Chądzyński: Obszary współpracy gmin z sektorem pozarządowym – prezentacja wybranych wyników badań pilotażowych.....	264
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Wpływ fragmentacji politycznej na współpracę między jednostkami samorządu terytorialnego.....	273
Zbigniew Grzymała: W poszukiwaniu modelu zarządzania jednostką samorządu terytorialnego	282
Jarosław Hermaszewski: Decyzje finansowe i inwestycyjne w zarządzaniu jednostką samorządu terytorialnego na przykładzie gminy Sława – praktyczne aspekty	296
Sławomir Kłosowski: Zmiany systemów zarządzania mieszkaniowym zasobem gmin w Polsce po roku 2000	307
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Wykorzystanie metody Project Cycle Management w administracji samorządowej	315
Józef Łobocki: Możliwości wykorzystania instytucji partnerstwa publiczno-prywatnego w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	323
Magdalena Mischuk: Elementy stymulacyjne w polityce podatkowej wybranych miast.....	333
Paweł Piątkowski: Dług jednostek samorządu terytorialnego w okresie kryzysowym. Kierunki rozwoju	343
Jacek Sierak: Konstrukcja wskaźników zadłużenia a ocena zdolności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego	352

Tomasz Uryszek: Struktura dochodów gmin w Polsce a ich samodzielność dochodowa.....	362
Wiesława Cieślewicz: Rozwój specjalnych stref ekonomicznych w Polsce ...	372
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Badanie efektywności pomocy publicznej udzielonej przez samorządy inwestorom zagranicznym na przykładzie WSSE „INVEST-PARK”	383
Wioleta Palewska: Funkcjonowanie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” w otoczeniu lokalnym – aspekt społeczny (oddziaływanie strefy na wałbrzyski rynek pracy)	398
Maciej Popławski: Wpływ Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na rozwój gospodarczy podregionu legnickiego	406
Andrzej Raszkowski: Promotion mix w strategii promocji miasta.....	417
Elżbieta Nawrocka: Działania innowacyjne podmiotów gospodarczych a problem wiedzy niedoskonałej	426
Dariusz Zawada: Walory użytkowe jako czynnik konkurencyjności miasta	439
Natalia Bartkowiak, Walenty Pocza: Przestrzenne zróżnicowanie aktywności władz lokalnych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na obszarach wiejskich Wielkopolski.....	453
Karol Krajewski: Znaczenie rynków rolnych w rozwoju gospodarki lokalnej i ożywieniu małych miast.....	464
Stefan Zawierucha: Badania ankietowe w procesie identyfikacji struktury funkcjonalnej gminy. Kilka uwag metodologicznych.....	473
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Dynamika rozwoju gmin wiejskich województwa mazowieckiego	484
Jarosław Uglis: Miejsce agroturystyki w dywersyfikacji gospodarki wsi	495
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: Program Odnowa Wsi jako instrument aktywizacji obszarów wiejskich.....	505
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: Sondażowa diagnoza jakości administracyjnej obsługi klientów w gminnych strukturach samorządowych na przykładzie Urzędu Miejskiego w Przemkowie	515

Summaries

Andrzej Sztando: Objectives, priorities and tasks in local development strategic planning	26
Anna Beata Kawka: Capital expenditures of communes as an instrument of local development	34
Franciszek Adamczuk: Stimulating of local entrepreneurship on borderland: institutional and organizational aspects	45

Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: The concept of the assessment method of the assumptions of local strategies development on the example of the process of social consultations in Wałbrzych county	53
Małgorzata Rogowska: Determinants of local development on the example of Kłodzko district.....	62
Hanna Adamska: Effects of local development of Kostomłoty community after joining the European Union.....	70
Tomasz Bąk: The impact of economic emigrants on the local economy in Leżajsk county.....	81
Dariusz Głuszczyk: Local labour market – an assessment using statistical data of the Local Data Bank on the example of the city and district of Jelenia Góra.....	93
Andrzej Sobczyk: Evaluation of the potential of local development on the example of Szczecin and Police district.....	105
Stanisław Korenik: Processes and barriers in the development of contemporary cities with special emphasis on metropolis.....	115
Emilia Konopska-Struś: Functions of craft in the development of the city on the example of Wrocław.....	125
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Activity of auxiliary units in Łódź according to their bodies. Analysis of pilot survey.....	133
Edward Wiśniewski: Application of taxonomic methods and cooperation games in the analysis of employment differentiation of subregions of West Pomerania Voivodeship.....	143
Marek Kunasz: Public regional broadcasting stations on the radio market in Poland.....	152
Ryszard Broł: Network of counties – changes proposal.....	162
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Use of factor analysis for multidimensional evaluation of quality of city transport systems on the example of medium-sized cities in Poland.....	172
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Borough as a creator and beneficiary of property value.....	183
Artur Myna: Local technical infrastructure and development of housing construction – the adjoining area of town and rural municipality.....	193
Renata Sosnowska-Noworól: The problem of construction and demolition waste management on the example of Lower Silesia.....	201
Grzegorz Maśloch: Selected problems of the implementation of an investment project in self-government units using the foreign aid budget of the European Union.....	211
Urszula Markowska-Przybyła: Social capital in regional and local development.....	221
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Cross-border national parks and social capital – on the example of KPN and KRNAP.....	228

Bożena Kuchmacz: Local action groups as a manifestation of social capital activity	237
Marian Oliński: Cooperation between local government and non-governmental organizations – Lidzbark county case study	248
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Institutional forms of cooperation of local government on the example of Jelenia Góra urban area.....	263
Jacek Chądzyński: Areas of co-operation between communities and non-governmental sector – presentation of selected results of pilot study.....	272
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Impact of political fragmentation on cooperation among local governments	281
Zbigniew Grzymała: In seeking the model of self-government management	295
Jarosław Hermaszewski: Financial and investment decisions in local government management based on the example of Sława administrative unit – practical aspects	306
Sławomir Kłosowski: Changes of local authorities property management systems after the year 2000	314
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Project cycle management method application in the local government administration	322
Józef Łobocki: The possibilities of the utilization of Public-Private Partnership Tools in the process of managing of local government units	332
Magdalena Miszczuk: Stimulating elements in tax policy of selected cities .	342
Paweł Piątkowski: Public debt of local authorities after crisis. The directions of development.....	351
Jacek Sierak: The construction of indicators of indebtedness and the assessment of the creditworthiness of self-government units	361
Tomasz Uryszek: Revenue structure of communes in Poland and their fiscal autonomy	371
Wiesława Cieślewicz: Special economic zones development in Poland.....	382
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Efficiency analysis of state aid granted by local government to foreign investors located in Wałbrzych SEZ “INVEST-PARK”	397
Wioleta Palewska: Functioning of Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK” in local environment social aspect (the effect of the zone on Wałbrzych labour market).....	405
Maciej Popławski: The influence of Legnica Special Economic Zone on the economic development of the Legnica subregion	416
Andrzej Raszkowski: Promotion mix in the strategy of town promotion.....	425
Elżbieta Nawrocka: Innovative activities of economic entities and problems of imperfect knowledge	438
Dariusz Zawada: Usable qualities as a factor of towns’ competitiveness	452
Natalia Bartkowiak, Walenty Poczta: Activity of local authorities from Wielkopolska Voivodeship in the acquisition of UE funds.....	463

Karol Krajewski: The role of agrifood markets in local market development and the revival of small towns.....	472
Stefan Zawierucha: Survey research in the process of identification of functional structure of commune. Some methodological remarks	483
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Development dynamics of rural communes in Masovian Voivodeship.....	494
Jarosław Uglis: Agritourism in rural economy diversification.....	504
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: The Revival of the Village as the instrument of country areas activation.....	514
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: A survey diagnosis of administrative quality of customer service in communal authorities on the example of the municipal office in Przemków	524

Dariusz Gluszczyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

LOKALNY RYNEK PRACY – OCENA Z WYKORZYSTANIEM MATERIAŁÓW STATYSTYCZNYCH BANKU DANYCH LOKALNYCH NA PRZYKŁADZIE MIASTA NA PRAWACH POWIATU JELENIA GÓRA

Streszczenie: Lokalny rynek pracy obejmuje wzajemne relacje popytu i podaży na siłę roboczą w określonej przestrzeni. Obszar ten może być wyodrębniony z uwzględnieniem administracyjnego podziału kraju (konwencyjnie gmina jako najniżej sytuowana jednostka w tej strukturze) bądź mobilności siły roboczej (akceptowane, codzienne dojazdy do pracy). Pragmatyzm pierwszego ujęcia wyraża się m.in. w przestrzennym rozróżnieniu gmin (jednostki lokalne) i powiatów (mikroregiony), a także w systemie zbierania informacji statystycznych. Bank Danych Lokalnych zestawia cechy i wskaźniki charakteryzujące demograficzne tło gminnego rynku pracy, jego zasoby pracy, pracujących i bezrobotnych oraz środowisko miejscowych pracodawców. Analiza tych danych prowadzi do różnokierunkowych ocen jeleniogórskiego rynku pracy.

Słowa kluczowe: lokalny rynek pracy, właściwości i wskaźniki rynku pracy.

1. Wstęp

Procedura oceny lokalnego rynku pracy powinna przebiegać w logicznej sekwencji, którą wyznacza:

- konwencyjne określenie przedmiotu badań,
- dobór odpowiednich miar (właściwości, wskaźników) i ich podstaw odniesienia,
- ustalenie pożądanych kierunków zmian wartości cech i/lub ich relacji,
- uchwycenie odchylenia i/lub tendencji rozwojowych w zakresie badanych wielkości z jednoczesnym sformułowaniem sądów wartościujących.

W porządek ten wpisują się rozważania niniejszego artykułu, które koncentrują się przede wszystkim na definicyjnym ujęciu lokalnego rynku pracy, identyfikacji cech i wskaźników charakteryzujących ten rynek na gruncie zasobów informacyjnych Banku Danych Lokalnych oraz charakterystyce i ocenie jeleniogórskiego rynku pracy w latach 2006–2010.

2. Lokalny rynek pracy – ujęcie definicyjne

Semantyka jest nauką o znaczeniu wyrazów oraz dokonujących się w tym zakresie zmianach [Kopaliński 2000, s. 453]. Jej ustalenia nie wydają się dyskusyjne, gdy w określonym czasie odczytywanie sensu pewnych słów bądź ich składni ma jednoznaczną, powszechnie rozumianą i akceptowaną wykładnię. Sprawa znacznie się komplikuje wraz z różnym kojarzeniem literalnych treści wyrazów i myśli wynikających z ich połączeń. Problem ten bez wątplenia dotyczy lokalnego rynku pracy. Intuicyjne postrzeganie tego terminu prowadzi do wyodrębnienia podmiotów poszukujących zatrudnienia i tworzących zapotrzebowanie na siłę roboczą wraz z występującymi między nimi relacjami w określonej przestrzeni. Interpretacji tej, choć powszechnie rozumianej, towarzyszy szereg niedomówień, które akcentuje odmienne definiowanie rynku pracy i różnorakie wyznaczanie lokalnego wymiaru w przestrzeni, a także synteza tych ustaleń.

Pojęcie rynku pracy ma wymiar ekonomiczny, społeczny i przestrzenny [Kryńska 2006, s. 19]. Jego sens ekonomiczny najlepiej wydają się oddawać definicje koncentrujące się na mechanizmach kształtowania wynagrodzeń za pracę. W tym ujęciu przyjmuje się, że rynek pracy konfrontuje podaż z popytem na siłę roboczą, co przekłada się na ceny pracy, czyli płace [Wilczyński 1995, s. 820]. Inne, szersze spojrzenie zakłada, że obok relacji ekonomicznych (popyt, podaż) rynek ten skupia zależności społeczne. Ich przejawem są decyzje pracodawców i pracobiorców skutkujące umową o pracę lub jej rozwiązaniem, a u podstaw tych działań leżą bodźce z obszarów sytuacji pojedynczych gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (warunki i koszty pracy). Spostrzeżenia te rozwijają przedmiot analizy, wskazując na dwa odrębne aspekty rynku pracy. Pierwszy z nich dotyczy zależności popytowo-podażowych, które wiążą transakcje kupna i sprzedaży siły roboczej, drugi natomiast odnosi się do uwarunkowań społecznych, oddziałujących na komponenty tej struktury, tj. związków przyczynowo-skutkowych między rynkiem pracy a jego otoczeniem społecznym [Byłok 1998, s. 9–10]. Ekonomiści nie zawsze eksponują te relacje, ale często zwracają uwagę, że korelowanie popytu i podaży ma miejsce w określonej przestrzeni. Przykładem takiego podejścia jest definicja, w której mianem rynku pracy określa się „obszar wzajemnego oddziaływania popytu [...] i podaży siły roboczej” [Hasińska 1993, s. 21]¹.

Przestrzenny aspekt rynku pracy (*obszar*) jest jednym z kryteriów jego segmentacji. Podział ten prowadzi do wyodrębnienia rynków lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych. Każdy z nich zajmuje pewien obszar, ale jego granice nie zawsze są jednoznacznie określone. Doskonałym przykładem w tym względzie jest lokalny rynek pracy.

Alokacja rynku pracy w wymiarze *lokalnym* obliguje do wskazania określonej przestrzeni (obszaru, terytorium, powierzchni). W ujęciu etymologicznym (łac. *loco*

¹ Przywołane ujęcia rynku pracy nie wyczerpują definicyjnego dorobku literatury przedmiotu, a wskazują jedynie na ekonomiczny, społeczny i przestrzenny aspekt tej kategorii.

– w miejscu, tutaj) byłby to rynek „miejscowy, właściwy danemu miejscu” [Kopaliński 2000, s. 303], ale współcześnie termin ten zazwyczaj utożsamia się z częścią powierzchni kraju (państwa). Podstawą jej delimitacji mogą być względy administracyjne i wówczas gmina, jako najniższej sytuowana jednostka w tym podziale, powinna mieć charakter lokalny. Praktyka nie prowadzi jednak do tak jednoznacznych rozstrzygnięć. Gmina w nomenklaturze prawnej obejmuje wspólnotę samorządową (mieszkańców gminy) oraz odpowiednie terytorium. Obszar ten, zważywszy na zakres działania tej jednostki terytorialnej, ma wymiar lokalny („Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym...”) [Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6 ust. 1], choć przestrzeń ta w terminologii legislacyjnej wydaje się zarezerwowana dla powiatów. Podmioty te – zgodnie z Ustawą o samorządzie powiatowym – współtworzą lokalne wspólnoty samorządowe oraz odpowiednie terytoria [Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 1]. Analogiczne nieścisłości przekładają się na język statystyki. GUS, posługując się klasyfikacją NTS, wyodrębnia pięć kategorii jednostek terytorialnych, w tym dwie lokalne, które odpowiadają powierzchniom gmin (NTS-5) i powiatów (NTS-4) [Przewodnik po Banku Danych Lokalnych, s. 4–5]. W konsekwencji odmienne obszary mają ten sam, lokalny wymiar, chociaż z łatwością mogłyby być rozróżnione (tab. 1).

Tabela 1. Jednostki terytorialne i odpowiadające im struktury samorządowe – propozycja powiązań

Jednostki terytorialne	Jednostki administracyjne Polski
lokalne (łac. <i>loco</i> – w miejscu, tutaj)	gminy (NTS-5)
mikro (mikroregiony)	powiaty (NTS-4)
submezo (submezoregiony)	podregiony, grupy powiatów (NTS-3)
mezo (regiony)	województwa (NTS-2)
makro (makroregiony)	6 regionów skupiających od 2 do 4 województw (NTS-1)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Korenik 2007, s. 17; Przewodnik po Banku Danych Lokalnych, s. 4–5].

Administracyjny podział kraju (państwa) nie prowadzi do jednoznacznych rozstrzygnięć w kwestii przestrzennej alokacji lokalnych rynków pracy (gminy czy powiaty?). Jego alternatywą może być rozległość wzajemnego oddziaływania popytu i podaży na pracę, *de facto* definiowana mobilnością siły roboczej [Kryńska 2006, s. 19]. Jej gotowość do podjęcia pracy zależy m.in. od odległości dzielącej miejsca zamieszkania od siedzib (lokalizacji) pracodawców, a decyzje w tym zakresie są pochodną czasu przejazdu², ale przede wszystkim wagi kosztów korzystania z publicznej sieci komunikacyjnej lub utrzymania indywidualnych środków transpor-

² Lokalny rynek pracy bywa definiowany „jako obszar, w którego obrębie czas dojazdu do pracy jest tak krótki, że nie stanowi istotnej bariery zatrudnienia” [Góra, Sztanderska 2006, s. 6].

tu (w tym cen paliw) w ogólnych kosztach prowadzenia gospodarstwa domowego [Kryńska 1996, s. 13].

Promień akceptowanych, codziennych dojazdów do pracy wyznacza granice, które mogą być kreślone z uwzględnieniem położenia geograficznego pracobiorców i/lub pracodawców. W ujęciach tych lokalny rynek pracy obejmuje obszar [Byłok 1998, s. 14–15]:

- limitowany podatnością pracownika na pojawiające się oferty pracy bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania,
- grupujący istniejące i potencjalne zasoby siły roboczej, które przedsiębiorstwo lub konkurujący z nim pracodawcy mogą zmobilizować do pracy,
- skupiający ludność, z której większość poszukuje tam zatrudnienia, oraz pracodawców rekrutujących spośród niej większość swoich załóg.

Mobilność siły roboczej wydaje się obiektywnym kryterium wyróżniania lokalnych rynków pracy, ale ich obszary są dość elastyczne, tj. zależne od zmian: kosztów korzystania z publicznych i prywatnych środków transportu w relacji do dochodów gospodarstw domowych, jakości arterii komunikacyjnych, środków transportu itp. czynników. Większą stabilnością odznacza się terytorialny podział kraju i ten jest uwzględniany w statystycznym obrazie pracodawców i pracobiorców. W jego układzie gminy bądź powiaty reprezentują lokalny rynek pracy, co przekłada się na konwencyjne określanie obiektu zainteresowań (badań). W niniejszym opracowaniu przyjęto, że gmina ma wymiar lokalny.

3. Statystyczny obraz rynku pracy w świetle BDL

Systematyka zasobów informacyjnych Banku Danych Lokalnych prowadzi do wydzielenia kategorii tematycznych, a w ich obrębie grup i podgrup określonych zagadnień. W przekrojach tych prezentowane są dane w wartościach bezwzględnych oraz wskaźniki charakteryzujące różnorakie zjawiska. Porządek ten dotyczy również rynku pracy, ale kategoria ta nie zestawia wszystkich właściwości, które pozwalałyby na pełne uchwycenie elementów i relacji związanych z lokalną podażą i popytem na pracę. Istotne informacje, pośrednio lub bezpośrednio opisujące rynek pracy, grupują inne obszary tematyczne. Przykładowo, demograficzne tło pracobiorców odsłaniają dane statystyczne gromadzone w ramach *ludności*, a pracodawców charakteryzują materiały włączone do opisu *podmiotów gospodarczych*. W konsekwencji cechy i konstruowane na ich podstawie wskaźniki rynku pracy częstokroć kojarzą właściwości reprezentujące różne kategorie tematyczne BDL. Ich uporządkowanie łączy się z propozycją opisu rynku pracy przez pryzmat cech charakteryzujących: ludność, zasoby pracy i pracujących, bezrobotnych oraz pracodawców (tab. 2).

Zestawione cechy i wskaźniki charakteryzują rynek pracy w wielu aspektach, poczynając od jego tła demograficznego, poprzez komponenty podaży pracy, aż po właściwości pracodawców. Dane te, zważywszy na zakres czasowy analizy (pięć kolejnych lat), pozwalają uchwycić tendencje rozwojowe, tj. kierunki i nasi-

Tabela 2. Statystyczny obraz rynku pracy – właściwości i wskaźniki konstruowane na bazie BDL

Obszar badań	Cecha lub wskaźnik	Przedmiot obserwacji	Cel obserwacji	Okres badań oraz źródło danych		
Ludność	Ludność ogółem według faktycznego miejsca zamieszkania	Zmiany i ich tempo	Ocena zaistniałych i spodziewanych zmian w demograficznym i rynku pracy oraz jego zasobach	Analiza ex post – 5 lat Progniza, horyzont – 5 lat BDL/kategoria LUDNOŚĆ		
	Struktura ludności według płci	Odsetek kobiet i mężczyzn w ogólnej populacji				
	Struktura ludności według wieku	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej populacji				
	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym				
Zasoby pracy i pracujący	Pracujący w głównym miejscu pracy	Zmiany i ich tempo	Ocena zmian w liczbie pracujących i ich strukturze	Analiza ex post – 5 lat BDL/kategoria RYNEK PRACY		
	Struktura pracujących według płci	Odsetek kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących				
	Wskaźnik aktywności zawodowej	Relacja aktywnych zawodowo (pracujący + bezrobotni) do ludności w wieku produkcyjnym				
	Wskaźnik zatrudnienia	Relacja pracujących do ludności w wieku produkcyjnym				
Bezrobotni	Bezrobotni zarejestrowani	Zmiany w liczbie bezrobotnych	Ocena skali bezrobocia	Analiza ex post – 5 lat BDL/kategoria: RYNEK PRACY		
	Stopa bezrobocia I	Odsetek osób bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo (pracujący + bezrobotni)				
	Stopa bezrobocia II	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				
	Bezrobotni zarejestrowani według płci	Odsetek kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie bezrobotnych				
	Bezrobotni zarejestrowani według wieku	Odsetek osób w wieku: 25 lat i mniej, 25–34, 35–44, 45–54, 55 i więcej w ogólnej liczbie bezrobotnych				
	Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia	Odsetek osób z wykształceniem wyższym, policealnym i średnim zawodowym, średnim ogólnokształcącym, zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych				
	Bezrobotni pozostawiani bez pracy	Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawiania bez pracy			Odsetek osób pozostających bez pracy przez 3 miesiące i mniej, od 3 do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy, od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych	Identyfikacja cech istotnie korelujących się z problemem bezrobocia
					Ocena czasu pozostawiania bez pracy ze szczególnym uwzględnieniem problemu bezrobocia długookresowego	

Pracodawcy	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Zmiany i ich tempo Udział jednostek reprezentujących sektor publiczny i prywatny w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych Udział jednostek reprezentujących sektor rolniczy, przemysłowy i usługowy w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych Odszetek jednostek zatrudniających 0–9, 10–49, 50–249, 250–999, 1000 i więcej osób w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Ogólna charakterystyka pracodawców połączona z identyfikacją profilu gospodarczego gminy	Analiza <i>ex post</i> – 5 lat BDL/kategoria: <i>PODMIOTY GOSPODARCZE</i>
	Struktura podmiotów gospodarczych według formy własności			
	Struktura podmiotów gospodarczych według sektorów działalności			
	Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkości			
Wskaźnik aktywności gospodarczej ludności				

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

lenia zmian w zakresie badanych wielkości. Ich ocena wiąże się z wyznaczeniem kryteriów wartościowania obserwowanych zjawisk lub procesów, co *de facto* sprowadza się do ustalenia pożądanego kierunku zmian wartości zespołu cech badanego obiektu, czyli rynku pracy. Zależnie od przedmiotu badań (właściwości rynku pracy) może to być:

- maksymalizacja wartości cechy (np. wskaźnik zatrudnienia),
- minimalizacja wartości cechy (np. stopa bezrobocia).

Kryteria te wyraźnie wskazują na konieczność stosowania podstaw odniesienia.

W przypadku analizy porównawczej w czasie jednostkami takimi są wielkości z:

- jednego, wybranego okresu (stała podstawa porównań),
- okresu poprzedzającego okres badany (zmienna podstawa porównań).

Wymienione bazy odniesienia zazwyczaj nie definiują wartości wzorcowych i trzeba pamiętać, że uchwycenie pozytywnej tendencji nie jest jednoznaczne z wydaniem pozytywnej oceny, gdyż zła wartość cechy może przekształcić się w nieco lepszą, ale nadal nie będzie wielkością pożądaną. Mankament ten sprawia, że możemy obserwować zmiany na rynku pracy, określać ich pozytywny lub negatywny wymiar, ale bez jednoznacznych sądów wartościujących.

4. Jeleniogórski rynek pracy – analiza porównawcza w czasie

Zmieniające się cechy społeczności jeleniogórskiej wyraźnie wskazują na stopniowe nasilanie się pewnych problemów demograficznych, które negatywnie rzutują na tło lokalnego rynku pracy (tab. 3).

Tabela 3. Demograficzne tło jeleniogórskiego rynku pracy i jego potencjał – lata 2006–2010 i prognoza na rok 2015

Obszar badań	Cecha lub wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010	Prognoza 2015
Ludność	Ludność ogółem według faktycznego miejsca zamieszkania	86503	85 782	85 378	84 564	84 023	81 172
	Struktura ludności według płci (%)						
	• mężczyźni	46,8	46,8	46,8	46,7	46,7	46,6
	• kobiety	53,2	53,2	53,2	53,3	53,3	53,4
	Struktura ludności według wieku (%)						
	• wiek przedprodukcyjny	15,9	15,5	15,2	14,9	14,8	14,9
	• wiek produkcyjny	65,8	65,7	65,5	65,1	64,7	60,9
	• wiek poprodukcyjny	18,3	18,8	19,3	19,9	20,5	24,2
	Wskaźnik obciążenia demograficznego	52,1	52,2	52,7	53,5	54,6	64,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

Systematycznemu spadkowi ludności (2006 r. – 86 503, 2010 r. – 84 023³), z jednoczesnym zachowaniem relacji liczby kobiet do mężczyzn, towarzyszą niekorzystne zmiany w jej strukturze wiekowej. W 2006 r. kategoria roczników produkcyjnych obejmowała 65,8% osób zamieszkujących Jelenią Górę, a ich udział malał z każdym kolejnym okresem, by na koniec 2010 r. osiągnąć poziom 64,7%. Odnotowana tendencja spadkowa nie buduje dobrych podstaw prognostycznych. Zakłada się, że na 31 grudnia 2015 r. w wieku produkcyjnym będzie 60,9% jeleniogórskiej ludności. Dane te, co zrozumiałe, przekładają się na wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Jego jednoznaczna tendencja rosnąca (2006 r. – 52,1; 2010 r. – 54,6) sprawi, że z końcem 2015 r. na sto osób w wieku produkcyjnym będzie przypadać 64 mieszkańców z roczników nieprodukcyjnych.

Demograficzne tło jeleniogórskiego rynku pracy warto wzbogacić o dane określające liczbę pracujących, ich strukturę i stopień wykorzystania potencjalnych zasobów pracy (tab. 4).

Tabela 4. Pracujący i stopień wykorzystania potencjalnych zasobów pracy w Jeleniej Górze – lata 2006–2010

Obszar badań	Cecha lub wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010
Zasoby pracy i pracujący	Pracujący w głównym miejscu pracy	23 201	23 391	24 818	24 468	24 681
	Struktura pracujących w głównym miejscu pracy według płci (%)					
	• mężczyźni	47,6	46,3	45,3	45,6	45,5
	• kobiety	52,4	53,7	54,7	54,4	54,5
	Wskaźnik aktywności zawodowej	0,48	0,46	0,49	0,51	0,53
	Wskaźnik zatrudnienia	0,41	0,42	0,44	0,44	0,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

W latach 2006–2010 grono pracujących, zgodnie z zasobami informacyjnymi BDL, współtworzyło od 23 201 (2006 r.) do 24 818 osób (2008 r.), a zmiany w ich liczbie miały różne kierunki i nasilenie (brak tendencji rozwojowej). Podobne wahania występowały w strukturze zatrudnienia, co wyrażało się rosnącym lub malejącym udziałem kobiet w ogóle pracujących, ale ich odsetek nigdy nie był niższy niż 52,4% (2006 r.) i wyższy niż 54,7% (2008 r.). Inne, wyraźniejsze zmiany pod względem oceny pożądanego kierunku przeobrażeń zaszły w relacjach osób aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) oraz pracujących do ludności w wieku produkcyjnym. Uogólniając, wartości wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia wykazywały tendencję rosnącą (odpowiednio od 0,48 do 0,53 i od 0,41 do 0,45 w okresie objętym badaniami), co świadczy o coraz to lepszym wykorzystaniu po-

³ Prezentowane dane statystyczne obrazują wartości cech bądź ich relacji według stanu na 31 grudnia w latach 2006–2010 i prognozę na 2015 r. w przypadku demograficznego tła rynku pracy.

tencjalnych zasobów pracy. Obraz ten musi być jednak skorygowany o statystyki bezrobocia.

Zjawisko bezrobocia dotyka gminę miejską Jelenia Góra ze zróżnicowanym nasileniem (tab. 5).

Tabela 5. Bezrobocie i jego struktura w Jeleniej Górze – lata 2006–2010

Obszar badań	Cecha lub wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010	
Bezrobotni	Bezrobotni zarejestrowani	3 955	2 731	2 381	3 537	4 045	
	Stopa bezrobocia I (%)	14,6	10,5	8,8	12,6	14,1	
	Stopa bezrobocia II (%)	7,0	4,8	4,3	6,4	7,4	
	Bezrobotni zarejestrowani według płci (%)						
	• mężczyźni	47,2	48,7	48,2	52,5	52,9	
	• kobiety	52,8	51,3	51,8	47,5	47,1	
	Bezrobotni zarejestrowani według wieku (%)						
	• 24 i mniej	13,2	9,6	9,6	12,6	11,8	
	• 25–34	22,7	22,3	26,6	27,2	26,1	
	• 35–44	17,5	15,8	16,2	17,2	17,8	
	• 45–54	34,4	36,3	31,3	27,8	25,3	
	• 55 i więcej	12,2	16,1	16,3	15,1	18,9	
	Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia (%)						
	• wyższe	7,4	7,4	9,7	10,3	9,9	
	• policealne i średnie zawodowe	21,9	22,8	23,4	22,0	20,1	
	• średnie ogólnokształcące	8,0	9,0	9,2	8,8	8,7	
	• zasadnicze zawodowe	27,6	25,4	25,7	26,9	28,0	
	• gimnazjalne i niższe	35,0	35,4	32,0	32,0	33,3	
	Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy (%)						
	• 3 miesiące i mniej	39,1	44,1	55,9	48,7	39,0	
	• od 3 do 6 miesięcy	15,9	14,7	15,0	18,6	19,4	
	• od 6 do 12 miesięcy	14,5	14,2	11,1	18,7	19,1	
	• od 12 do 24 miesięcy	12,3	11,6	7,5	9,1	16,7	
• powyżej 24 miesięcy	18,3	15,4	10,5	4,9	5,8		

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

W latach 2006–2008 problem ten przybierał coraz to niższą skalę (spadek bezrobocia rejestrowanego z 3955 do 2381 osób z równoległym obniżeniem stopy bezrobocia), ale kierunek tych zmian odwrócił się od 2008 r. W konsekwencji stan bezrobocia z końca 2010 r. niemalże odzwierciedlił sytuację z 31 grudnia 2006 r. (stopa bezrobocia – odpowiednio: 14,6% i 14,1%). Grono bezrobotnych, niezależnie od wahań w ich liczbie, najczęściej wypełniały osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym bądź niższym (ponad 55% ogółu bezrobotnych w latach 2006–2010) oraz aktywni zawodowo z przedziałów wiekowych 45–54 lata (od 25,3% do 36,3% ogółu bezrobotnych w okresie objętym badaniem) i 25–34 lata (od 22,3% do 27,2% ogółu

łu bezrobotnych w latach 2006–2010). W strukturze bezrobotnych nie występowały istotne dysproporcje pod względem odsetka kobiet i mężczyzn, co można uznać za jeden z przejawów równego traktowania płci na lokalnym rynku pracy⁴. Pozytywny obraz konstruują także dane opisujące bezrobotnych według kryterium czasu pozostawania bez pracy. Największa rzesza spośród niezatrudnionych, ale zdolnych i gotowych do podjęcia zatrudnienia, pozostawała bez pracy w okresie nieprzekraczającym 3 miesięcy (od 39,0% do 55,9% ogółu bezrobotnych w analizowanym okresie), co mogło być związane z naturalnym przemieszczaniem się pracobiorców (bezrobocie frykcyjne). Trzeba również zauważyć, że w latach 2006–2009 systematycznie malał odsetek osób długotrwale i chronicznie pozostających bez pracy (odpowiednio: od 12 do 24 miesięcy oraz pow. 24 miesięcy: 2006 r. – 30,6%; 2009 r. – 14,0%). Tendencja ta załamała się w 2010 r. (22,5% bezrobotnych pozostających bez pracy 12 i więcej miesięcy). Różnokierunkowe zmiany w liczbie i strukturze bezrobotnych miały z pewnością wiele przyczyn, ale najistotniejsze z nich wydają się wiązać ze środowiskiem jeleniogórskich podmiotów gospodarczych.

Tabela 6. Jeleniogórskie podmioty gospodarcze i ich właściwości – lata 2006–2010

Obszar badań	Cecha lub wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010
Pracodawcy	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	11 775	11 842	12 011	12 220	12 590
	Struktura podmiotów gospodarczych według formy własności (%)					
	• jednostki publiczne	6,0	6,0	5,80	4,90	5,00
	• jednostki prywatne	94,0	94,0	94,20	95,10	95,00
	Struktura podmiotów gospodarczych według sektorów działalności (%)					
	• sektor rolniczy	0,80	0,70	0,80	1,00	0,70
	• sektor przemysłowy	16,00	16,40	16,90	17,20	17,20
	• sektor usługowy	83,20	82,80	82,20	81,90	82,20
	Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkości – zatrudnienia (%)					
	• 0–9	96,70	96,70	96,60	96,70	96,80
	• 10–49	2,60	2,60	2,60	2,70	2,50
	• 50–249	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
	• 250–999	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
• 1000 i więcej	0,02	0,02	0,02	0,01	0,00	
Wskaźnik aktywności gospodarczej ludności	1 361	1 380	1 407	1 445	1 498	

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych; Rozporządzenie Rady Ministrów...].

W latach 2006–2010 permanentnie rozbudowywał się rejestr podmiotów gospodarczych (tab. 6). Z końcem 2006 r. w ewidencji REGON figurowało 11 775 jed-

⁴ Równe traktowanie płci na lokalnym rynku pracy wyraża się przede wszystkim w podobieństwie przeciętnych zarobków mężczyzn i kobiet w ramach określonych stanowisk pracy i wykonywanych zawodów.

nostek usługowych, przemysłowych i rolniczych, a ich stan na 31 grudnia 2010 r. wyniósł 12 590. Zmiany te były m.in. pochodną rosnącej aktywności gospodarczej lokalnej społeczności, mierzonej liczbą podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (systematyczny wzrost wskaźnika: 2006 r. – 1361, 2010 r. – 1498). Odnotowane przyrosty jednostek gospodarczych nie wpłynęły istotnie na ich strukturę. Grono jeleniogórskich pracodawców wypełniały przede wszystkim podmioty reprezentujące (lata 2006–2010): prywatną formę własności (94,0–95,1%), sektor usługowy (81,9–83,2%) i mikroprzedsiębiorstwa (zatrudnienie do 9 osób; 96,6–96,8%).

5. Zakończenie

Umowne definiowanie lokalnego rynku pracy sprawia, że tak określonym miejscem konfrontacji popytu i podaży na siłę roboczą może być gmina, jako najniżej sytuowana jednostka w podziale administracyjnym kraju. Pragmatyzm tego ujęcia wyraża się m.in. w przestrzennym rozróżnieniu gmin (jednostki lokalne) i powiatów (mikroregiony), a także w systemie zbierania informacji statystycznych. Bank Danych Lokalnych gromadzi wiele właściwości i wskaźników, które charakteryzują gminny rynek pracy. Cechy te bądź ich relacje są rozproszone w zasobach informacyjnych BDL (kategorie: ludność, rynek pracy, podmioty gospodarcze), ale ich systematyka prowadzi do wyróżnienia podstawowych komponentów tego rynku, tj. ludności (w sensie tła demograficznego podaży na pracę), zasobów pracy, pracujących, bezrobotnych i pracodawców. Zestawione w ich ramach dane wskazują, że na jeleniogórskim rynku pracy w latach 2006–2010:

- niekorzystnie zmieniła się struktura wiekowa ludności, co negatywnie przełożyło się na wskaźniki obciążenia demograficznego,
- podniósł się stopień wykorzystania potencjalnych zasobów pracy,
- zwiększała się od 2008 r. stopa bezrobocia, z dominacją osób z przedziałów wiekowych 45–54 i 25–34 lata, ale raczej bez zagrożenia bezrobociem długotrwałym lub chronicznym,
- rosła aktywność gospodarza mieszkańców, co skutkowało trwałym przyrostem liczby rejestrowanych podmiotów gospodarczych bez zasadniczych zmian w ich strukturze.

Tendencje te wyraźnie eksponują prawidłowo rozwijające się zjawiska i procesy na lokalnym rynku pracy, ale także wskazują na jego mankamenty, które powinny znaleźć się w obszarze szczególnych zainteresowań władz samorządowych.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.
- Bylok F. [1998], *Cechy lokalnego rynku pracy w świetle literatury przedmiotu*, [w:] *Funkcjonowanie lokalnych rynków pracy w aspekcie badań nad bezrobotnymi. Studium teoretyczno-empiryczne*, red. L. Milian, Wyd. Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Góra M., Sztanderska U. [2006], *Wprowadzenie do analizy lokalnego rynku pracy. Przewodnik*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- Hasińska Z. [1993], *Regionalne i lokalne rynki pracy na Dolnym Śląsku*, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Kopaliński W. [2000], *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Muza SA, Warszawa.
- Korenik S. [2007], *Pojęcie i znaczenie przestrzeni*, [w:] *Stosunki samorządowo-bankowe a rozwój społeczno-ekonomiczny w przestrzeni*, red. D. Korenik, S. Korenik, CeDeWu, Warszawa.
- Kryńska E. [1996], *Segmentacja rynku pracy. Podstawy teoretyczne i analiza statystyczna*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Kryńska E. [2006], *Europejska strategia zatrudnienia wobec zróżnicowań regionalnych*, [w:] *Regionalne i lokalne rynki pracy. Od dysproporcji do spójności*, red. R. Horodeński, C. Sadowska-Snarska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Warszawa–Białystok.
- Przewodnik po Banku Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), DzU 2007, nr 251, poz. 1885.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, DzU 1998, nr 91, poz. 578 (tekst ujednolicony).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, DzU 2001, nr 142, poz. 1591 (tekst ujednolicony).
- Wilczyński W. [1995], *Rynek*, [w:] *Encyklopedia biznesu*, red. W. Pomykało, Fundacja Innowacja, Warszawa.

LOCAL LABOUR MARKET – AN ASSESSMENT USING STATISTICAL DATA OF THE LOCAL DATA BANK ON THE EXAMPLE OF THE CITY AND DISTRICT OF JELENIA GÓRA

Summary: A local labour market covers interrelations of supply and demand and their impact on labour force in given space. The area may be obtained on the basis of administrative division (it is usually a commune as the most basic unit in the structure) or mobility of labour force (accepted daily commuting). The pragmatism of the first notion is expressed by e.g. spatial differentiation among communes (local units) and districts (microregions), as well as the system of collecting of statistical data. The Local Data Bank juxtaposes features and indicators that characterize the demographic background of the labour market within the commune, its labour resources, employees and the unemployed and the environment of the local employers. By analysis these data we may assess the labour market of Jelenia Góra region from different perspectives.

Keywords: local labour market, features and indicators of labour market.